

Even Flood, Bibliotekforum, 9, 2005

*Beacon for freedom*

I etterdønningene av IFLSs møte i Oslo har jeg lyst til å nevne en database og nettsted som fikk en del omtale blant annet i NRK i forbindelse med møtet og som hadde sitt eget satelittseminar før IFLA. Det er Beacon for Freedom, <http://www.beaconforfreedom.org>

Det er en portal om forbud og sensurert litteratur, produsert av Norsk Forum for Ytringsfrihet, eller på engelsk, Norwegian Forum for Freedom of Expression. Den er en gave fra Norge til Biblioteket i Alexandria og er et bidrag til å støtte presse og trykkerifrihet i verden. Basen er finansiert av Kultur- og kirke departementet og selve nettstedet er finansiert av Fritt Ord.

Den viktigste del av BfF er de to bibliografiske databasene. Den ene er en database over verker som har blitt utsatt for sensur eller bannlyst en eller annen gang i historien, den andre er en database over litteratur som handler om sensur og begrensninger i presse frihet.

I den første databasen er det rundt 55 000 titler. Søkesiden er som i de fleste bibliografiske databaser oversiktlig med søkeinnngang på tittel, forfatter og emneord. Men alt er ikke som helt vanlig. En kategori heter "country". Her er det ikke publikasjonens utgiver det går på, det er nasjonen hvor verket er blitt sensurert. Søk på Norge ga et overraskende resultat, 9305 treff. Jeg visste ikke det var så ille her! Det viste seg at alt som ble forbudt under krigen av okkupasjonsmaktene også var inne i basen, det forklarer noe. Når man har funnet et verk får man opplysninger om hvem som har sensurert det, når og hvorfor.

Testing av søk viser noen svakheter. Bøker må søkes ut på originalsspråket, titler er ikke standardisert. De finnes på oversatt tittel hvis den oversatte er blitt sensurert også. "Proessen" av Kafka finnes med norsk og med tysk tittel (Das Urteil), men ikke med engelske. Dermed kan det bli vanskelig å finne frem til bestemte verk.

Forfatterne fra land med andre alfabet enn det latinsk er transkribert, og man må vite hvilken transkribering som er brukt. Søk på Tolstoy ga 2 treff, på Tolstoj ga 186. Heldigvis viser det seg at basen trunkerer forfatternavn automatisk, et søk på Tolsto uten noe trunkeringstegn ga treff på begge navneformene. Jeg har en mistanke om at det er mangler i basen. Jeg har ikke funnet noen verker av Dostojevskij, om det skyldes at han aldri har vært bannlyst, at bøkene av ham som har vært bannlyst ikke er i basen eller at jeg ikke har funnet den riktige transkripsjonen har jeg ikke funnet ut av. Men tatt i betraktning av skjebnen til andre russiske verker og at i alle fall "Forbrytelse og Straff" hadde problemer en gang så føler jeg at det er noe som ikke stemmer helt. For transkribering av titler opplyser de "Original titles are presented in Latin transliteration, according to international standards." Opplytende hvis det ikke hadde vært for den siste s'en i "standards". Hvilke internasjonale standarder er brukt?

Den andre bibliografiske basen dekker materiale om sensur og pressefrihet. Søkesiden er lik for begge databasene, "country" her går på nasjonen omtalt i dokumentet, det er som en emneinngang.

Baeacon of Freedom er ikke bare en database, det er også en viktig portal til alle ressurser om ytringsfrihet og menneskerettigheter. Siden med "links" er stor og omfattende, med pekere til nettsteder fra alle regioner i verden. En liten, men spennende godbit er Banned books exhibition – en liten utvalgt samling av verker og forfattere som har vært forbudt av forskjellige grunner, med litt mer utfyllende stoff om hver. Blant disse finner man "Mein Kampf", Galilei, "Bambi", "Gjengangere", Koranen og Bibelen.

De som vil vite mer om Beacon for Freedom bør ta en god kikk på hjemmesiden og de kan ta kontakt med Frode Bakken i NBF som er leder for styringsgruppen